

13.01.2017

М. Стріха, заступник міністра освіти і науки України, доктор фізико-математичних наук; Л. Гриневич міністр освіти і науки України, кандидат педагогічних наук

Українська наука в європейському «дзеркалі»: необхідна післямова

<...> Міжнародний аудит науково-інноваційної системи певної держави в рамках політичних інструментів програми «Горизонт 2020» є доброю європейською практикою. Тому цілком природним було бажання України отримати незалежний і об'єктивний погляд збоку на те, що ми маємо, і дістати рекомендації стосовно першочергових і подальших кроків для зміни нашої ситуації на краще ([Дзеркало тижня. Україна](#)).

Міністерство освіти і науки ініціювало перед Єврокомісією такий аудит ще рік тому. Українські експерти з міністерства, НАН України, галузевих академій та університетів сформулювали перелік питань, на які ми б хотіли почути відповіді. Підкреслимо: тут ми не вигадували велосипед. Схожі свої запитання формували Іспанія, Болгарія, Ісландія, Молдова, Латвія, інші держави, що пройшли або проходять останнім часом аналогічну процедуру.

Робота європейських експертів – представників профільних урядових структур держав ЄС та незалежних експертних спільнот – розпочалася навесні. У травні відбулася стартова зустріч у Брюсселі з участю команди експертів і представників МОН. У червні й вересні команда євроекспертів працювала в Україні, де зустрічалася із широким колом представників наших адміністративних, наукових, ділових спільнот. Нині ми отримали підсумковий документ аудиту на 70 сторінках, повний англійський текст якого вже доступний онлайн (український переклад Єврокомісія обіцяє розмістити в мережі у січні).

Тим часом робота над баченням подальших шляхів реформування національної наукової системи тривала і в Україні. В основі реформи – і це було спільною думкою всіх учасників цього процесу – має лежати імплементація положень нового закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». На доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана, Міністерство освіти і науки спільно з Національною академією наук, національними галузевими академіями наук, радою проректорів з наукової роботи вищих навчальних закладів розробили проект Оперативного плану першочергових заходів з реформування вітчизняної науки. Цей план наразі є робочим документом, який підлягає подальшому вдосконаленню та доопрацюванню, зокрема з урахуванням рекомендацій, почутих нами 19 грудня.

Цю статтю ми б хотіли побудувати як **коментар до 7 ключових послань і 30 рекомендацій аудиту** з погляду тих положень, які вже містяться в напрацюваннях українських експертів.

Ось **ключові політичні послання** європейських експертів для українського уряду й суспільства (наводимо їх у скороченому переказі):

1. Науково-технологічна та інноваційна система України потребує сміливої реалізації амбіційних реформ, спрямованих на підвищення її ефективності та впливу. Ці реформи мають спиратися на твердий намір уряду виконати свої зобов'язання щодо збільшення фінансування цієї системи.

2. Країна повинна «внести інновації у свій шлях до зростання», розробивши міжвідомчу Стратегію розвитку науково-технологічної та інноваційної системи, яку підтримуватимуть відповідні інструменти.

3. Наука в Україні має забезпечувати переваги і вигоди для суспільства та економіки.

4. Для визначення пріоритетних завдань України в науково-технологічному та інноваційному секторах необхідно терміново прийняти необхідні рішення на основі принципів застосування передового досвіду.

5. Установи, принципи фінансування та процедури функціонування в науково-технологічному й інноваційному секторі потребують докорінної інституційної перебудови.

6. Україні слід упевнено рухатися шляхом інтернаціоналізації та відкриття світові її науково-технологічної й інноваційної систем.

7. Уряд і академічна й інноваційна спільноти зобов'язані взяти на себе відповідальність та інформувати суспільство про розпочаті реформи науково-технологічної й інноваційної системи і їхні позитивні результати для країни.

Ми готові підписатися тут під кожним словом. Більше того, якщо йдеться про науково-технологічну сферу, передумови для втілення необхідних реформ уже закладено новим Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», над імплементацією якого нині працюють і міністерство, і вся наукова спільнота. Складніша ситуація з інноваційною сферою, де відповідальність сьогодні розмито між кількома відомствами. Але ми сподіваємося, що інструмент Національної ради з питань розвитку науки і технологій, який почне працювати наступного року, дасть потужний позитивний імпульс саме тут. І задля цього МОН уже розпочало інтенсивний діалог із другим ключовим гравцем на зазначеному полі – Міністерством економічного розвитку і торгівлі.

Хочемо відзначити ще одне. Ключові послання європейських експертів дають нам сьогодні важливий аргумент у полеміці з тими людьми в системі української влади (не будемо приховувати очевидного, вони є, і їх чимало), які не розуміють значення науки, розцінюють її виключно як витратну сферу, де можна проводити чергові бюджетні скорочення.

Отже, українська відповідь на всі ці ключові послання: однозначно «ТАК!». Це має бути зроблено, щось із цього вже робиться, хоча шлях до імплементації всього цього буде непростий.

Першу рекомендацію експертів присвячено Національній раді з питань розвитку науки і технологій, яка має стати основним стратегічним органом реформування науково-технічного й інноваційного ландшафту держави. Саме таку функцію визначає для Ради новий Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність». А проект Оперативного плану, про який уже йшлося, пропонує розширити ці функції й на інноваційну сферу. Адже орган на чолі з прем'єр-міністром України, що об'єднує, з одного боку, лідерів наукової спільноти, а з іншого – представників усіх ключових гравців на цьому полі, має стати головним майданчиком для того, чого ми не мали досі: вироблення та координації втілення єдиної державної науково-технічної (а в перспективі, сподіваємося, і інноваційної) політики.

За нашими оцінками, Національна рада запрацює вже в першій половині наступного року. Спеціально обраний 25 провідними вченими України за індексом Гірша Ідентифікаційний комітет у складі трьох відомих українських і шести закордонних науковців на чолі з першим головою Держкомітету з науки і технологій незалежної України професором С. Рябченком підготував проект положення про конкурс до складу Наукового комітету Національної ради, схвалений урядом наприкінці 2016 р. Це відкриє можливості для формування персонального складу Національної ради, куди, сподіваємося, прийдуть справді авторитетні лідери наукової спільноти.

Отже, українська відповідь на цю рекомендацію – ще одне «ТАК!».

На думку експертів, справжнім рушієм реформ має стати **Національний фонд досліджень**. Основні функції з підготовки до його створення Закон покладає на Науковий комітет Національної ради, який водночас стане і Наглядовою радою фонду. Сподіваємося, що всю цю підготовчу роботу, яка включатиме створення Наукової ради фонду та обрання його голови, буде завершено впродовж нинішнього року, щоб у 2018 р. фонд розпочав грантове фінансування конкретних проектів.

Отже, українська відповідь – «ТАК!».

Ще одне «ТАК!» стосується залучення міжнародних експертів до оцінювання діяльності фонду. Науковий комітет Національної ради цілком зможе їх залучати, реалізуюючи своє право на створення різних експертних груп.

Але тут мусимо зробити два *застереження* – *не щодо самої рекомендації, а щодо механізмів її реалізації*. Фонд, безумовно, має стати дуже потужним гравцем на науковому полі. Але він повинен *не перекреслити, а органічно доповнити наявні канали фінансування через НАН і галузеві академії, окремі*

міністерства, створивши насамперед такі механізми підтримки, які вкрай потрібні, але яких сьогодні в Україні немає.

Згідно з Оперативним планом, підготовленим спільно МОН, НАН, галузевими академіями та університетами, найголовнішими напрямками для Національного фонду досліджень на середньострокову перспективу мають стати:

підтримка «центрів досконалості» (дослідницькі університети, національні наукові центри, ключові лабораторії);

підтримка фундаментальної науки найвищого світового рівня;

підтримка академічної мобільності та популяризації науки.

Наступним етапом має стати **співфінансування фондом спільно з бізнесом пріоритетних прикладних досліджень і розробок**. Правові передумови для цього створить ухвалення підготовленої МОН нової редакції Закону України «Про трансфер технологій».

Лише після того як Національний фонд досліджень ефективно опанує ці напрями, доцільно буде говорити про передачу йому інших програм, що їх сьогодні фінансують НАН України, національні галузеві академії наук, міністерства та відомства.

Окремо наголошуємо: на нинішньому етапі ми вважаємо неприйнятною пропозицію нарощувати фінансування фонду шляхом урізання і так вкрай недостатньої підтримки університетської науки або ж скорочення базового фінансування НАН. Натомість ми готові запропонувати інші реалістичні шляхи наповнення бюджету фонду, зокрема за рахунок тієї частини українського внеску до програми «Горизонт 2020», яку Єврокомісія поверне нам як технічну допомогу. Принагідно хочемо повідомити: документ про одержання від Єврокомісії цих коштів від імені МОН уже підписаний.

Наступна рекомендація стосується залучення іноземних експертів для оцінювання українських наукових проектів у межах наших внутрішніх конкурсів.

На щастя, Україна – велика наукова держава, і ми у значно кращому становищі, ніж, наприклад, Грузія, де незалежне оцінювання силами внутрішніх експертів неможливе бодай тому, що в кожній галузі працює дуже обмежена кількість науковців, які всі знають одне одного. Отже, будьмо реалістами, переважну більшість наших конкурсів і надалі оцінюватимуть вітчизняні експерти. У тому немає біди, – потрібні лише чіткі критерії та процедури оцінювання й ухвалення рішень. Але ми мусимо **встановити непорушне правило: всі великі гранти** (наприклад, для підтримки ключових лабораторій чи програм дослідницьких університетів) мають оцінюватися **лише провідними іноземними вченими**. І на це доведеться закладати спеціальні кошти в бюджеті – як це вже, наприклад, робить грузинський аналог нашого майбутнього Фонду досліджень – Фондація Шота Руставелі.

Рекомендація п'ята стосується **дослідницьких університетів**. Тут ми дуже попеклися кілька років тому, коли цей статус інколи надавався виходячи із суто політичних міркувань. Новий Закон «Про вищу освіту» передбачає конкурсну процедуру надання статусу дослідницького. А колегія МОН нещодавно деталізувала таку процедуру, передбачивши залучення до процесу й Національної ради з питань розвитку науки і технологій. В основі надання статусу дослідницького мусить справді лежати відповідність показників університету встановленим критеріям.

Отже, на ці дві рекомендації – ще два українських «ТАК!»

Хочемо наголосити: експерти окремо радять перевести половину нинішнього фінансування університетів у статус інституційного, у термінах нашого законодавства – базового. Це – дуже важлива пропозиція, бо теперішня суто конкурсна система наражає кожен університет на ризики згортання важливих наукових напрямів у випадку лише одного невдалого конкурсу. Ми неодмінно це робитимемо на основі атестації наукової діяльності ВНЗ, бо можливість базового фінансування у вишах передбачає новий Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність». Разом з університетською спільнотою ми розробимо такий порядок, згідно з яким таке фінансування не буде доважком до зарплат викладачів, а йтиме на підтримання роботи наукових підрозділів вишів, придбання та модернізацію наукового обладнання.

У наступній рекомендації нам радять серйозно взятися за процес злиття університетів. Наша позиція тут чітка: значно краще, коли в обласному центрі діятиме один потужний університет, аніж слабенькі педагогічний, технологічний, аграрний і ще якийсь. Але такий процес має йти з обов'язковим урахуванням думки багатьох середовищ і не повинен супроводжуватися адміністративним насильством. Проте запроваджені критерії атестації неминуче дадуть перевагу потужним вишам і спонукатимуть університети прагнути до об'єднання.

Ще одна рекомендація наголошує на необхідності реального забезпечення фінансової самостійності ВНЗ та наукових установ. Тут ми вже дещо зробили і на рівні законів «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність», і на рівні урядових постанов. Університети й інститути вже можуть відкривати банківські рахунки для самостійно зароблених коштів поза скарбницю. Але ця процедура, на думку багатьох науковців, ще невиправдано ускладнена, тому маємо великий простір для роботи.

Отже, два чергових українських «ТАК!».

Наступні чотири рекомендації експертів стосуються найголовнішої наукової організації держави – Національної академії наук України. Увага до НАН зрозуміла, – адже, з одного боку, тут зосереджено найголовніші наукові школи, з іншого – академія отримує понад половину видатків Державного бюджету на науку.

Відразу слід зазначити: МОН, як і експерти, хоче бачити НАН чільним **суб'єктом змін**. Ми вважаємо, що НАН має великий потенціал для оновлення та творчого зростання. І ті положення, які зафіксовано в новому Законі «Про наукову і науково-технічну діяльність» – маємо на увазі вперше надане право голосу не лише академікам і членкорам, а й кандидатам та докторам наук, обмеження на перебування на всіх посадах лише двома термінами, – неминуче приведуть до тих динамізації життя академії, омолодження її керівництва, покращення гендерного балансу, про бажаність яких говорять експерти. Але мусимо розуміти, що всі ці зміни потребуватимуть певного часу, оскільки НАН є самоврядною організацією і жоден державний орган не може наказати їй діяти так чи так.

Тому щодо рекомендації номер 8 наша відповідь трохи інакша. Ми не казатимемо «ТАК!», а натомість скажемо: МОН підтримає дії НАН, скеровані на втілення в життя цієї рекомендації.

Зате механізм реалізації 9-ї рекомендації містить уже неодноразово згадуваний Оперативний план. Ми вперше запроваджуємо, відповідно до вимог Закону, державну атестацію наукових установ і наукової діяльності ВНЗ. Така атестація була й раніше – але галузева і суто формальна. А тепер вона відбуватиметься згідно із загальноприйнятими у світі критеріями та процедурами, із залученням незалежних експертів, у тому числі іноземних (хоча питання оплати їхньої праці для нас і надалі дуже складне). Результати ж атестації ляжуть в основу рішень стосовно дальшої долі кожної конкретної наукової установи. Більше того, НАН України вже опрацювала і провела пілотне оцінювання ефективності діяльності наукових установ за новою методикою, що враховує досвід кращих європейських практик. Цей досвід буде враховано під час розробки положення про державну атестацію.

Щодо рекомендацій 10 та 11 скажемо: МОН усіляко вітатиме посилення комунікацій між НАН і суспільством, – це дуже важливо в контексті загального підвищення суспільного статусу науки. Вважаємо, що великий потенціал тут має академічно-університетська співпраця, одним з позитивних прикладів якої стане початок роботи Київського академічного університету, рішення про створення якого щойно ухвалене урядом.

МОН також вітатиме омолодження складу президії НАН до 70–67 років і доведення представництва жінок у президії, щонайменше, до 25 %. Але, як уже зазначалося, це є внутрішньою прерогативою самої НАН, і всі рішення тут має ухвалити сама академія в межах чинних демократичних процедур.

Рекомендація 12 стосується дуже важливого для української науки питання. Хоча загалом в Україні виходить майже 200 тис. наукових публікацій на рік, однак «видимими» для світової спільноти є менше 10 тис. статей у міжнародних наукометричних базах Scopus і Web of Science. Самі науковці називають більшість наших журналів «мурзилками».

МОН уже з 2008 р. послідовно вимагає для всіх конкурсів і наукових звітів саме публікацій у реферованих журналах. Така політика дала свої результати: якщо 8 років тому в Україні було 16 реферованих наукових журналів, то тепер їх уже 65. Водночас маємо багато нічого не вартих видань без жодної процедури рецензування, які читають тільки їхні автори.

Українська відповідь на цю рекомендацію: «ТАК!» Ми однозначно підтримуватимемо перетворення більшості наших наукових журналів на англomовні й реферовані. Робитимемо це різними шляхами – від запровадження відповідних вимог для конкурсів та звітів і до співпраці з компаніями «Елсевір» та «Томсон-Рейтерс» (з обома МОН має підписані меморандуми).

Але водночас маємо зберегти й україномовні видання високого рівня: насамперед у царині гуманітарних наук, а також журнали науково-методичного та науково-популярного характеру. Адже відповідальність за розвиток української наукової мови і наукової термінології лежить лише на нас!

Не можна не підтримати рекомендацію 13. Галузеві академії має бути реформовано за прикладом НАН – але з урахуванням також потреб відповідних секторів економіки і суспільного життя.

Підтримуємо й пропозицію переглянути мережу інститутів кожного відомства. У підпорядкуванні міністерств мають залишитися інститути, які забезпечують виконання ними їхніх державних функцій (для МОН таким, наприклад, є Український інститут науково-технічної експертизи та інформації у відомому будинку на Либідській площі, шляхи до відновлення якого відкрило наразі доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана). Інші мають бути передані НАН чи університетам. Тому хочемо сказати, що 10 інститутів МОН уже мають спільне підпорядкування з НАН, і ми саме зараз готуємо документи для приєднання Центру сучасних біотехнологій до Київського національного університету ім. Т. Шевченка, де він зможе ефективно працювати у статусі структурного наукового підрозділу, забезпечуючи паралельно процес підготовки кваліфікованих магістрів та докторів філософії.

Коротко скажемо «ТАК!» рекомендаціям 15 і 16 щодо стимулювання дослідницьких кар'єр, зокрема через нагороди й програми обміну, і вдосконалення процесів наукового адміністрування, яке має звільнитися від елементів неефективності та корупції. Конкретні механізми щодо цього містить новий Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність», і саме інтеграція в Європейський дослідницький простір з його високими стандартами є найкращим інструментом для досягнення успіху в обох напрямках.

Наступна серія рекомендацій стосується тих можливостей, які відкриває перед Україною **міжнародне науково-технічне співробітництво, і насамперед асоційований статус у програмі «Горизонт 2020»**. Про наші успіхи тут ми вже говорили. Але, щоб зробити показники ще переконливішими, уряд недавно постановив утворити Координаційний центр на чолі з міністром

освіти і науки, щоб синхронізувати дії всіх головних гравців на цьому напрямі. Однак уже тепер ми зуміли розгорнути досить ефективну мережу Національних контактних пунктів програми «Горизонт 2020», здатних забезпечити українських учених необхідною інформацією та надати їм методичну допомогу.

Звісно, у наших планах – також досягти членства в COST і активізувати участь в інноваційній європейській програмі EUREKA, де, на відміну від «Горизонту», Україна давно є не асоційованим, а повноправним членом. Проте перешкоджають цьому наразі обмежені можливості нашого бюджету. Сподіваємося, що надалі ці можливості покращаться.

Так само коротко скажемо «ТАК!» рекомендаціям щодо забезпечення можливостей для молодих дослідників та дослідників середнього віку і щодо забезпечення доступу для наших учених до сучасних дослідницьких інфраструктур. Ми дуже цінуємо ініціативу директора JRC В. Шуки, згідно з якою ця важлива європейська дослідна установа відкриє свої лабораторії для українських науковців.

Очевидно, що українська наукова діаспора має великий потенціал, який ми мусимо використати, про що йдеться в рекомендаціях 21–23. Ідеться і про зв'язки, і про допомогу при формуванні різних консорціумів, і про участь в українських експертних та дорадчих структурах. Почасти цей потенціал уже використовується. Два впливові представники наукової діаспори – професори Гамота й Лаврентович – ввійшли до складу Ідентифікаційного комітету. Маємо потужну українську спільноту в ЦЕРН та в деяких інших важливих дослідницьких центрах. Але зробити належить ще значно більше.

Поза сумнівом, маємо також використовувати членство в «Горизонті 2020» як інструмент ознайомлення з політикою і мусимо узгоджувати наші зусилля в міжнародній співпраці з національними пріоритетами. Останнє для України є особливо очевидним після початку російської агресії, коли багатолітні зв'язки українських і російських інституцій виявилися знівельованими.

Отже, маємо ще три українські «ТАК!».

Останні 7 рекомендацій стосуються інноваційної сфери. Зупинимося на них стисло не тому, що вони менш важливі, а тому, що тут в Україні, на жаль, мало «історій успіху». Більше того, саме у цій сфері державна політика була особливо непослідовною. Ми створювали Інноваційний фонд – потім зі скандалом ліквідували його. Надавали технологічним паркам гарантії спеціального режиму виконання інноваційних проектів на 15 років – і майже відразу ж скасовували, зарізавши курку, яка, без перебільшення, починала нести золоті яйця.

На жаль, ця сфера в Україні на урядовому рівні справді «бездомна» (використовуємо тут влучне визначення з тексту аудиту). Більше того, різні відомства підходять до неї по-різному. Коли МОН наголошує на трансфері створених у вітчизняних лабораторіях технологій у реальне виробництво, то

Мінекономіки більше хвилюють проблеми ІКТ. Тому Національна рада з питань розвитку науки і технологій має стати тим природним майданчиком, де буде вироблено Інноваційну стратегію та план дій, про які йдеться в рекомендації 24.

Буде виконано також рекомендацію 25: і Мінекономіки, і Мінфін, і Державне космічне агентство, і інші важливі «гравці» будуть представлені в Адміністративному комітеті Національної ради на рівні заступників керівників. Мабуть, логічно буде утворити в Національній раді й спеціальну робочу групу з питань інновацій, як це пропонує рекомендація 26. При цьому до такої групи могли б увійти як члени Наукового і Адміністративного комітетів ради, так і сторонні експерти. Саме така група могла б запропонувати ефективні інструменти, про які йдеться в рекомендації 27.

Конкретні механізми мають бути випрацювані під час удосконалення інноваційного законодавства з використанням названих вище майданчиків Національної ради та її робочої групи. Але ці питання мають, без перебільшення, доленосне значення, бо без їх розв'язання наука в Україні й надалі залишатиметься «витратною сферою», яка мало впливає на реальну економіку.

Отже, ми дуже стисло спробували прокоментувати основні ключові послання та рекомендації документа європейських експертів з погляду того, що вже міститься у проекті Оперативного плану першочергових заходів з реформування вітчизняної науки, розробленого на доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана Міністерством освіти і науки з урахуванням узгоджених пропозицій Національної академії наук, національних галузевих академій наук, ради проректорів з наукової роботи вищих навчальних закладів. Усі, сподіваємося, переконалися: багато положень цих двох документів перегукуються або ж доповнюють одне одного. Фактично, нашим документом ми вже виконуємо рекомендацію, яка міститься в підсумковому звіті євроекспертів: МОН у першому кварталі 2017 р. опублікувати «дорожню карту» покрокової імплементації положень нового Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Насамкінець хочеться процитувати надзвичайно важливе положення з того підсумкового звіту, який було оприлюднено:

«Науково-технічна та інноваційна система України потребує сміливої реалізації амбіційних реформ, спрямованих на підвищення її ефективності та впливу. Ці реформи мають спиратися на твердий намір уряду виконати свої зобов'язання щодо збільшення фінансування. Цільовий показник державних витрат на дослідження та розробки у розмірі 1,7 % ВВП, визначений новим Законом про наукову та науково-технічну діяльність, попри невисоку вірогідність його швидкого досягнення, має залишатися незмінним і сприяти

підтримці проектів, включених до порядку денного реформ у науково-технічному та інноваційному секторі».

Справді: без фінансування науки не може бути самої науки! Це дуже важливо розуміти всім нам. Ми можемо як завгодно довго говорити про реформування науки, про перспективи входження до міжнародних програм тощо. Але без достатнього рівня фінансування наукової сфери наука не зможе бути вагомим чинником суспільного поступу.

Поки що ситуація тут надзвичайно складна, і минулий рік був для учених чи не найдраматичнішим за всю нашу незалежну історію. Державне фінансування науки в Україні опустилося до позначки 3,7 млрд грн (0,16 % ВВП), або ж близько 140 млн євро. Приблизно таку ж суму дадуть нашій науці кошти бізнесу й міжнародних грантів. Це – показники невеликої європейської країни. У понад 40-мільйонній Україні з її розгалуженою науковою інфраструктурою вони означали скорочення працівників, роботу решти на неповний тиждень, цілковиту відсутність коштів на закупівлю нового обладнання, літератури, відрядження тощо.

Закон про Державний бюджет на 2017 р., ухвалений Верховною Радою, вперше за три роки змінює тенденцію скорочення фінансування наукової сфери на зростання. І в нинішніх умовах – це важливий успіх нашої наукової спільноти. Але, будьмо відверті, значною мірою це формальне підвищення, яке переважно покриває плановане збільшення мінімальної зарплатні до 3200 грн. Непокрита мінімальна потреба в коштах і НАН, і галузевих академій, і університетів залишається значною.

Тому наш внутрішній Оперативний план має дати реалістичні орієнтири для фінансування наукової сфери у найближчій та середньостроковій перспективі. Якщо ми справді поставимо собі за мету досягти у 2022 р. показника державного фінансування науки у розмірі не проголошених законом 1,7 %, а хоча б скромних 0,4 % ВВП (саме такий показник ми мали 10 років тому), це означатиме необхідність збільшення реального фінансування грантових програм і придбання обладнання, щонайменше, на мільярд гривень щороку!

Отже, презентований 19 грудня підсумковий документ першого міжнародного аудиту науково-інноваційної системи дає багато підстав для роздумів та аналізу. Ми можемо пишатися тим, що експерти високо оцінили ухвалений новий Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність», який став результатом широкого консенсусу різних наукових середовищ, і бачать великий потенціал у запроваджуваних цим законом нових структурах: Національній раді з питань розвитку науки і технологій та Національному фонді досліджень.

МОН відкрите до спільної роботи з усіма заради того, щоб наша «дорожня карта» імплементації Закону (експерти радять нам оприлюднити її в першому

кварталі 2017 р.) виявилася максимально ефективною. Невдовзі має відбутися ще одна зустріч науковців із Прем'єр-міністром України, присвячена саме цьому.

На завершення хочемо ще раз подякувати всім, хто був причетний до роботи з європейського й українського боку: експертам, науковцям, представникам ділових кіл, працівникам різних відомств, і насамперед – Міністерства освіти і науки, які взяли на себе основний тягар інтелектуальних та логістичних рішень. Ми переконані: спільна робота над цим документом зблизила і збагатила всіх нас. Українська наука вперше отримала такий деталізований погляд на себе збоку. І наше завдання – максимально ефективно використати всі ті корисні поради, які ми отримали.